④ GAZETA KRAKOWSKA

Nro 89.

Z KRAKOWA DNIA 8 LISTOPADA 1818 ROKU W NIEDZIELĘ

Z Warszawy d. 31 Października.

Wypis z Protokółu Sekretoryiatu Stanu Królestwa Polskiego.

Z Bożey Łaski

MY ALEXANDER I.

Cesarz Wszech Rossyy, Król Polski, &c. &c. &c.

Chcąc skutecznie zapobieżeć upadkowi kościołów parafialnych przez ustanowienie pewnych prawideł, podług których reperacyia dawnych, lub stawianie nowych kosciołów, lub cmentarzów, iako też mieszkań Plebańskich dziać się ma; po wysłuchaniu zdania ogólnego zgromadzenia Rady Stanu postanowiliśmy i stanowiemy:

Artykuł 1. Przy każdym kościele parafialnym, Kollator, Pleban i trzech parafianów przez nich podanych, a od Kommissyi Woiewódzkiey zatwierdzonych, czuwać będą wspólnie nad całością kościołów i mieszkań Plebańskich, tudzież cmentarzów.

Art: 2. Do nich należeć będzie:

a. Mieć dozór nad fabryką kościoła, cmentarza i mieszkania Plebańskiego.

b. Zarządzać funduszem przeznaczonym na reparacyią kościoła.

c. Przestrzegać, aby dochód z pokładnego obracanym był na reparacyią cmentarza.

d. Czynić za własnem uznaniem z powierzonych sobie funduszów wydatki nieprzenoszące złotych pięćdziesiąt, znacznieysze zaś, za poprzedniem upoważnieniem od Kommissyi Woiewódzkiey.

e. Corocznie przesyłać rachunki do Kommissyi Woiewódzkiey, która po ich roztrząśnieniu odeśle ie do Kommissyi Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego.

f. Tam gdzie nie masz żadnego funduszu na zwyczayne koszta utrzymanie fabryki kościoła, lub znayduiący się, iest niedostatecznym, pomienieni parafianie obmyślą sposoby onegoż zastąpienia, a za potwierdzeniem Kommissyi Woiewódzkiey, zatrudnią się tychże użyciem.

g Donosić będą Kommissyi Woiewódzkiey o potrzebie znacznieyszych reparacyy lub nowey budowy.

Art: 3. Zgromadzać się będą na każde żądanie iednego z nich, pod prezydencyą

Kollatora, i większością głosów stanowić.

Art: 4. Do Plebana należeć będzie, wszelka wewnętrzna mieszkania iego reparacyia.

Art: 5. W przypadku większey reparacyi, lub potrzeby postawienia nowego kościoła, albo mieszkania Plebańskiego, Kommissyia Woiewódzka za uczynionem do siebie doniesieniem, rozkaże sporządzić abrys i wykaz kosztów, które prześle do zatwierdzenia Kommissyi Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego.

Art: 6. Rozkład kosztów ma się dziać w następuiącym sposobie: Plebani maiący tylko dochodu złotych Polskich tysiąc ośmset, wolni są od przykładania się. — Maiący więcey nad złotych tysiąc ośmset dochodu, lecz który nie dochodzi złotych tysiąc dziewięćset, dawać będą tyle, ile zbywa od złotych Polskich tysiąc ośmset. — Maiący dochodu złotych tysiąc dziewięćset i więcey, aż do pięciu tysięcy, opłacać będą pięć od sta, z całego swego dochodu. — Maiący dochodu złotych pięć tysięcy i wyżey, dadzą dziesięć od sta z całego dochodu.

Art: 7. Po odtrąceniu części przypadaiącey na Plebana, reszta summy na koszta budowli potrzebney, podzieloną zostanie między Kollatora i parafiianów, tegoż wyznania religiynego; tym końcem zrobiony zostanie rozkład przez Kommissyią Woiewódzką i do zatwierdzenia Kommissyi Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego podany, która co do dóbr Rządowych, nie prędzey swą decyzyią wyda, aż po zniesieniu się z Kommissyią Przychodów i Skarbu.

Art: 8. Dochód z pokładnego ma bydź obracany na reparacyią cmentarzów.

Art: 9. Gdzieby dochód z pokładnego na reparacyią cmentarza nie wystarczał, lub okazała się potrzeba większey reparacyi, albo nowego ogrodzenia cmentarza; rozkład kosztów podzielony zostanie pomiędzy parafiianów, przez Kommissyią Woiewódzką, a zatwierdzony przez Kommissyią Wyznań Religiynych i Oświecenia publicznego.

Art: 10. Wszystkie kościoły i mieszkania Plebańskie tak w miastach iako i po wsiach, mają bydź zapisane do Towarzystwa kassy ogniowey; składka roczna opłacać się będzie z funduszu na reparacyią kościoła przeznaczonego. Gdzieby go nie było, opłata ta przez Plebana, Kollatora i parafiianów, w proporcyi od Kommissyi Woiewódzkiey ustanowioney, a od Kommissyi Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego zatwierdzoney, ponoszoną będzie. Kollatór składkę całkowitą odbierać i do kassy przesyłać będzie.

Art: 11. Wykonanie ninieyszego postanowienia Kommissyi Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego polecamy.

Dan w Petersburgu d. 1/13 Marca 1817.

(podp.) *ALEXANDER.*

przez Cesarza i Króla.

Minist Wyzn: i Ośw: (podp:) *S. Potocki.*

(L.S.) Minister Sekretarz Stanu

(pod.) *Ig. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem:

Minister Sekretarz Stanu

Ig Sobolewski.

Zgodno z oryginałem

Radca Sekretarz Stanu Jen: Brygady,

(podp.) *Kossecki.*

Zgodno z wypisem

Minister Sprawiedliwości

W. Sobolewski.

W zastępstwie Sekr: Jener:

M. Grabowski.

Wypis z Protokułu Sekretaryiatu Stanu Królestwa Polskiego.

Z Bożey Łaski.

MY ALEXANDER I.

Cesarz Wszech Rossyy, Król Polski &c. &c. &c.

Zapatrzywszy się na artykuł 13 Ustawy Konstytucyyney; chcąc zapewnić fundusze duchowieństwa Rzymsko - Katolickiego, i przekonać się o ilości potrzebnego zasiłku, dla utrzymania tegoż duchowieństwa, po wysłuchaniu zdania zgromadzenia ogólnego Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowiemy:

Artykuł 1. Kommissyie Woiewódzkie wyznaczą każda po iednym Kommissarzu, który wraz z Delegowanym od Biskupa mieyscowego, zatrudni się dokładnem opisaniem teraźnieyszego stanu maiątku duchownego w dobrach, gruntach, dziesięcinach, czynszach, i kapitałach. W tym celu opatrzą pomienionych Kommissarzy, w instrukcyie i schemata przez Kommissyią Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego wydane. Instrukcyie te obeymować maią nietylko sposób rozpoznania i wyśledzenia funduszów duchownych, lecz oraz i odległości kościołów i ludności parafii; przyczem Kommissarze dołączyć maią swoie uwagi względem potrzeby połączenia parafiy i wyniknąć ztąd maiących korzyści.

Art: 2. Pomienieni Kommissarze, tam gdzie znaydą inwentarze na gruncie, z rozkazu Rządów przeszłych, urzędownie sporządzone, te tylko sprawdzą i co przybyło lub ubyło, zapiszą.

Art: 3. Kommissarze ci, czynność swą naydaley w przeciągu sześciu miesięcy ukończyć, i w Kommissyiach Woiewódzkich do przesłania Kommissyi Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego złożyć będą obowiązani.

Art: 4. Na wynagrodzenie wspomnionych Kommissarzów, duchowni właściciele, od wyśledzonego powyższym sposobem czystego dochodu, złożą dwa od sta procentu, do kassy Kommissyi Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego która ogół zebraney ztąd summy pomiędzy Kommissarzów podzieli, za poprzedniem rozkładu przez Namiestnika Naszego zatwierdzeniem.

Art. 5. Poukończonym spisie maiątku duchownego, Biskupi wspólnie zatrudnią się ułożeniem proiektu przyszłey hierarchii kościelney, w Królestwie Polskiem, tudzież iey uposażenia, stosuiąc się do ścisłey potrzeby. Proiekt ten prześlą Kommissyi Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego, która łącząc swoie nad nim uwagi i opinią, przedstawi go drogą zwyczayną do naszey decyzyi.

Art: 6. Wykonanie ninieyszego Postanowienia Kommissyi Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego polecamy.

(Data, i podpisy iak wyżey.)

ROZKAZ DZIENNY

Do woyska Polskiego.

W kwaterze główney dnia 25 Październi-ka 1818 w Warszawie.

Za Naywyższym Rozkazem

Postępuią na wyższe stopnie.

W korpusie Artyleryi i Inżynierów:

Z kompanii 1szey pozycyyney pieszey, Podporucznik Ferdynand Bennezet, na Porucznika, z przeznaczeniem do kompanii 3ciey pozycyyney pieszey. — Z teyże kompanii, podofficer Kaietan Wieniawski na

podporucznika, z przeznaczeniem do kompanii 1szey pozycyyney pieszey.

Wraca do służby i umieszczony zostaie

W piechocie: W pułku 1szym liniiowym, ogłoszony do dymissyi Rozkazem dziennym z dnia 9 Grudnia 1815 z pułku 6go liniiowego, kapitan Mateusz Wagrodzki.

Z Rozkazu i w niebytności Naczelnego Wodza (podp.)
Jenerał piechoty *Zaiączek.*
Zgodno z oryginałem:
Jenerał, Szef Sztabu Głownego
Tolinski.

Z Petersburga d. 30 Września d. k.

Dokończenie opisu posiedzenia Towarzystwa Rossyyskiego *Bibliynego.* (*Obacz przy ostatnie Gazety nasze.*)

O postępach Towarzystw Biblinych tak w Europie iak innych częściach świata.

Azyia. — W Indyiach Wschodnich, za staraniem Towarzystwa bibl: W. Brytanii, Nowy Testament tłumaczony iest na 42 ięzyków Wschodnich. Persyia opatrzona iest z Kalkuty w biblie. Rachuią w Persyi mieszkańców nawróconych na wiarę Chrześciiańską przeszło 80,000. Morrisson przełożył nowy Testament na ięzyk Chiński i rozdano go iuż 20,000 exemplarzy w Chinach, Kochinchinie i Siamie.

Nowa-Hollandyia. — Nowy Testament rozdawany iest między mieszkańców Otaheity i innych wysp południowego morza, którzy umieią iuż mówić i pisać po Angielsku.

Afryka. — Z Alexandryi i Kairu przesyłane są na wszystkie strony exemplarze Pisma S. Psalmy przetłumaczono na ięzyk Etyopski, i posłano Chrześciianom do Abyssynii. Znaleziono nawet przypadkiem stary rękopism w ięzyku Etyopskim 5ciu ksiąg Moyżesza. Dla zachodniego brzegu Afryki przełożono nowy Testament na ięzyki Bulamski i Susański, i drukowany przez Missyonarzy rozdano.

Ameryka. — Drukowane w Pensylwanii biblie w ięzyku Angielskim i Francuskim posyłane są do wysp Zachodnie-indyyskich. Zaymuią się także tłumaczeniem ksiąg świętych na głównieysze ięzyki pokoleń mieyscowych Indyian.

Z Akwisgranu d. 24 Października.

Xże Wellington wyiechał ztąd d. 19 przed Monarchami do Walenciennu dla poczynienia przygotowań na ich przyięcie. Monarchowie NN. Cesarz Alexander i Król Pruski, którzy d. 20 ztąd wyiechali, oczekiwani tam są d. 21. W woyskach sprzymierzonych znayduie się wszelka gotowość do drogi po ukończonem popisie.

Na pamiątkę obchodu rocznicy zwycięztwa pod Lipskiem, d. 18 Października z rozkazu Króla Pruskiego ulice, na których Cesarze mieszkaią (Kolońska i Grosmaschier) otrzymały nazwiska pierwsza Alexandra, a druga Franciszka. J. K. Mość pozwolił także, aby plac Kapucynów nazywał się naprzyszłość placem Fryderyka Wilhelma. — P. Biergans proponuie, aby na mieyscu, w którem Wysocy Monarchowie d. 18 Października modły składali, wystawić Religiyny pomnik i przyozdobić go następuiącym napisem, w którym przypadkowo znayduie się teraźnieyszy rok wyrażony. — *ConCorDIa regUM eresXIt. ChrIsto.* — Podczas powyższey uroczystości posłał Król Pruski tuteyszemu instytutowi ubogich i sierot znaczny dar w pieniądzach.

Zapewniaią, iż chociaż Monarchowie

ztąd wyiadą naradzenia Ministrów ciągnąć się tu dłużey nawet nad zakres, nazięcia mieszkań będą. Lord Castlereagh poda plan względem Mocarstw Barbaryyskich. Inni zaś u sądzaią, iż zapowrotem Monarchów od granic Francuzkich ukończy się Kongress.

Cesarz Austryiacki zaszczycił Xcia Filipa Hessen-Homburg wielkim krzyżem orderu S. Szczepana, a Cesarz Rossyyski takimże krzyżem orderu S. Jędrzeia.

Jenerał Rossyyski Hr. Beningsen odiechał ztąd do Bruxelli.

Z Düsseldorfu d. 20 Października.

Od dzisieyszego rana posiadamy w murach naszych znanego prorokuiącego Chłopa Adama Müller. Jedzie on do Akwisgranu dla obiawienia Kongressowi swoich przepowiedzeń. Gdy znayduie się tam już Panna Le Normand, zatem nie dostaie tylko ieszcze Pani Krüdener, dla zupełnego zbioru proroków. Adam Müller przepowiedzieć ma cudowne rzeczy, iako to: że uspokoią się nakoniec ludy, skoro reprezentacyyne otrzymaią konstytucyie; że piszący przestaną krzyczeć, iako go nie będzie zakazu druku i cenzury, i t. d. Ubiór iego iest osobliwszy: nosi staroświecką Frankońską suknią, krotkie spodnie, mały trzechrogaty kapelusz, wielkie boty, a włosy ma okrągło obcięte.

Z Paryża d. 21 Października.

Wczoray przed Mszą dał Król prywatne posłuchanie Posłowi Pruskiemu, Hr. Goltz, ktory miał zaszczyt oddać mu list od swoiego Monarchy. — Po Mszy wszyscy obecni tu zagraniczni Ambassadorowie i Posłowie złożyli Królowi i iego Rodzinie swoie uszanowania.

Z wygnanych rozporządzeniem z d. 24 Lipca 1815 osób następuiące otrzymały pozwolenie wrocenia do Francyi: PP. Courtin, Forbin-Janson, Defermont, Jen. Lamarque i Jen. Hr. Lobau.

Prefekt departamentu Mozeli wezwał mieszkańców, aby przy odciąganiu woysk obcych zachowali się z uszanowaniem dla nich i niewynosili się nieprzystoyną radością.

Sławny przyiaciel Króla i pisarz o rewolucyi Francuzkiey, Bertrand de Molleville, minister morski za Ludwika XVI. umarł tu w 74 roku życia.

Xże Raguzy (Marszałek Marmont) znayduie się w Paryżu i d. 17 obiął na 3 miesiące służbę iako Major Jenerał w gwardyi Królewskiey.

Minister policyi posłał prefektom przytygaiących do granicy Hiszpańskiey departamentów instrukcyie, aby baczne oko mieli na podrożnych do Hiszpanii i nawet pielgrzymów do St. Jago di Compostella i ostrzegali ich o przykrościach, iakie ich w Hiszpanii oczekuią.

Monitor wylicza korzyści, iakie z ściśleyszych związków handlowych między Rossyią i Francyią wyniknąćby mogły.

Cesarz Rossyyski i Król Pruski spodziewani tu są d. 25 b. m.

Z Kale piszą pod d. 14 b. m. Od kilku dni przybyło do naszego portu mnostwo bark i przewozowych statków z Anglii dla zabrania odciągaiących z Francyi woysk Angielskich. Od 20 do 22 b. m. przybydź tu ma 18,000 Anglików.

Z rozkazu rządu udało się ieszcze d. 13 z Douay 5 officerów artyleryi do Maubeuge, Konde, Landrecies, Bouchain i Cambrai dla obięcia dział w tych twier-

dzach przy odciągnieniu woysk sprzymierzonych.

Sprawa Jenerała Canuel i iego wspolników zły wzięła obrot; są formalnie oskarżonemi, iż należeli do spisku, który w miesiącach Maiu i Czerwcu w Paryżu na obalenie lub odmienienie rządu i uzbroienie mieszkańców przeciw władzy Królewskiey uknowany został. P. Blot de Chavigny w początkach iako świadek do tey sprawy pociągniony, iest teraz uwięziony.

W Palais-royal założony został Niemiecki gabinet do czytania, w którym znayduią się celnieysze Niemieckie Xiążki i gazety.

Z Londynu d. 17 Października.

Królowa znayduie się znowu od dwóch dni słabsza.

D. 13 przybył tu Posłaniec stanu Kaye z Akwisgranu i przywiózł wiadomość o zawartey umowie względem ustąpienia woysk sprzymierzonych z Francyi. Gazeta Goniec mieni tę wiadomość nie bydź nie spodziewaną, i dodaie, że Francya została nakoniec uwolniona od kary, którą przez winę swoią na siebie ściągnęła, ma iednak naprzyszłość bydź baczną, aby partyie, które ieszcze na łonie swoim posiada, nie ponowiły zdarzeń roku 1815.

Taż gazeta ponawiaiąc co niektóre gazety doniosły, że Arcy Xiężna Marya Ludwika ma zamiar podać prośbę Kongressowi, w przeniesienie Napoleona do zdrowszego klimatu, gdzieby mógł oddać się przyiemnem mu zatrudnieniom, dodaie: "Wiemy dobrze, iż nayzdrowszem dla niego klimatem iest Paryż, a nayprzyiemnieyszem zatrudnieniem uiarzmiąnie i wyniszczanie ludów. Nie potrafi on zrobić kroku bez zezwolenia Anglii, a pewni iesteśmy, że Anglia nigdy na to niezezwoli.„

Daley wyraża rzeczona gazeta: "Znie woleni iesteśmy donieść smutną wiadomość Gazeciarzom Belgii i wszystkim zapaloney wolności przyiaciołom: że na nieszczęście dla nich ustala się trwałość pokoiu. Nie masz iuż nadziei bliskiey woyny. Już nie żelazem i ogniem torowaną będzie droga do szczęścia powszechnego, ale oświata, prawodawstwo i dobre obyczaie zabezpieczyć maią pomyślność ludów.„

W połowie przyszłego miesiąca oczekiwany tu iest napowrót z Akwisgranu Lord Castlereagh.

Gazeta Times wyraża: Król Francuzki usiłuie ożywić połów śledzi pod Diepą, a wielorybów pod Dunkierką, i ubolewa, że wysokie cło nałożone na sól w Anglii, nie dozwala Anglikom wyrównania Hollendrom. Przez ten połów kształciło się niegdy w Hollandyi 30 do 50,000 maytków dla flot woiennych, któremi Hollandyia długo zaprzeczała Anglii panowania na morzach.

Jeden z podróżnych donosi o Xiężnie Wallii, (Małżonce Xcia Rejenta) iż założyła swoie mieszkanie nad brzegiem Włoskim niedaleko Pesaro, o 30 do 40 mil Włoskich od Ankony, tam żyie samotnie i mało odwiedza ią Anglików. Na wieyski swóy dom przy Como nie znalazła ieszcze kupca. Zdaie się, że ieszcze kilka lat we Włoszech mieszkać będzie.

W północney Ameryce cieszono się bardzo, że Poseł Amerykański w Londynie, P. Rush, zapraszany iest na wszystkie uczty, które rządowe osoby w Londy-

nie daią, i że W. Kże Rossyyski Michał i Poseł Rossyyski odwiedzili go nawzaiem. — Budowa domów w Wasingtonie idzie z pośpiechem; oprócz gmachów rządowych wystawionych w tym roku zostało 121 wielkich i pięknych domów; żalą się tylko na brak materyiałów, osobliwie wapna.

Peishwa nie uspokoił się ieszcze w wschodnich Indyach. Pułkownik Scott oblega warowne iego miasto Chandan, w ktorem znayduią się wielkie skarby, i te dostaną się zapewne w ręce walecznych naszych woysk. Peishwa znayduie się raz tu, drugi raz gdzie indziey. Mowią, iż ten buntownik chce się z drugim buntownikiem Scindiach złączyć. Ma on pod sobą mieć 30,000 ludzi i 30 dział. Spodziewamy się iednak, iż ta część Indyy, w którey on rzecz swoią prowadzi, w krótce doznawać będzie spokoyności, którey inne doznaią.

Z St. Domingo donoszą, że w Port-au-Prince schwytano wielu Szpiegów Chrystofa, których Prezydent Boyer kazał w więzieniach osadzić, i że Chrystof zbliża się znowu z woyskiem ku temu miastu.

Z Włoch d. 14 Października.

D. 8 Września o godzinie $5\frac{1}{2}$ w wieczór w Cuneo w Piemoncie dało się czuć mocne trzęsienie ziemi, które na tem większe zastanowienie zasługuie, że w 6 godzin zaraz po gwałtownem w Palermo trzęsieniu nastąpiło.

Do Liworna zawinęłà d. 5 b. m. Algierską korweta o 6 działach; a d. 14 Amerykańska korweta Erie o 12 działach. Liniiowy Portugalski okręt S. Sebastyan odpłynął ztamtąd d. 8 przez Lizbonę na powrót do Brazylii. Między innemi podróżnemi wiezie tam całą kompaniią operzystów. — Xiężna Paulina Borghese bawi dotąd w tem mieście.

Ustały nieporozumienia między Stolicą Swiętą i Dworem Bawarskim; Papież nietylko mianowanego przez Króla Arcybiskupem Wircburskim Kanonika Gross, ale i innych Biskupów Bawarskich zatwierdził, i na Nuncyusza do Bawaryi Kardynała Serra przeznaczył.

Xże Esterhazy, oyciec, przybył z znacznym orszakiem z Szwaycaryi do Florencyi.

Xże Glucestru dla choroby swey Teściowey, Królowey, skraca swą podroż przez Włochy i powraca do Anglii.

Z Bruxelli d. 20 Października.

Wczoray o godzinie 1 z południa N. Król udał się w powozie stanu do pałacu Stanów jeneralnych i otworzył tegoroczne ich posiedzenia. W powozie Królewskim, który 8 siwków ciągnęło, siedzieli na przeciwko Króla Następca tronu i Królowic Fryderyk. W sali oprocz obu izb znaydowali się Ministrowie, Naczelnicy wydziałów ministrowskich, Kanclerze orderów Królewskich i Radcy stanu. Przed przybyciem J. K. Mci P. Reell mianowany został prezesem 1wszey izby. Deputacyia od obu izb przyięła Monarchę. Wystrzały z dział oznaymiły iego przybycie. Usiadłszy Król na tronie zagaił posiedzenia mową w języku Hollenderskim, w którey mowił o urodzeniu się drugiego potomka Rodziny Królewskiey, o pokoiu zewnątrz, o kwitnącem stanie kraiu, o opatrzeniu ubostwa, o założonych kassach oszczędności, o podać się maiącym budżecie, o ukończonem sprostowaniu granic Królestwa,

o obrachowaniu długów gmin, o ustawie tyczącey się milicyi królowey, o ustawach skarbowych, kredycie i innych ustawach, które dla ulepszenia kraiu pod rozwagę izb podane bydź maią. Po skończoney mowie oddalił się J. K. Mość. — Co czwartek dawać J. K. Mość będzie między godziną 5tą i 6szą publiczne posłuchanie.

D. 16 b. m. powracaiący z wyspy S. Heleny Austryiacki Kommissarz, Jenerał Baron Stürmer, przybył przez London do Hagi, zkąd udał się do Akwisgranu.

Z Sztuttgardu d. 20 Października.

W Winnicy Nadworney kamery na drodze do Ludwigsburga nastąpił d. 17 b. m. zbior wina, który N. Cesarzowa Rossyyska Wdowa, NN. Królestwo, przybyły tu Arcy Xże Palatyn Węgierski, Xże Oldenburski, i Rodzina Królewska obecnością swoią zaszczycić raczyli. Młodzieńcy i panienki, w ubiorach do zbierania wina przyozdobieni kwiatami, stawionemi byli przed Cesarzową, którey podali naczenia do zrywania iagod, iakoż zerwała ie z pierwszego krzaka, które zaraz do tłokarni wsypane zostały. Winozbieracze i zbieraczki przynieśli potem z wystawioney na gorze Swiątyni Bachusa nowe wino i ofiarowali ie przy śpiewach Cesarzowey i innym wysokim Gościom. Potem wyprawiali tańce.

Gdy J K. Mość pismem swoim z d. 20 Września r. b. Mechanikom Fryderykowi König i Jędrzeiowi Bauer, z Kloster-Oberzell przy Wircburgu, udzielił na wynalezioną przez nich machinę do drukowania Xiążek na 6 lat wyłączny przywiley do naprowadzenia takowey machiny w Królestwie Wirtemberskim, przeto uwiadomia się otem Publiczność. W Sztuttgardzie d. 1 Października 1818. — Ministerium spraw wewnętrznych.

Otto.

Z Badenu d. 13 Października.

W tey chwili znayduią się w mieście naszem: Panuiąca Cesarzowa Rossyyska, Margrabina Badenska iey Matka, Następca W. Xięstwa Heskiego z żoną, Xże Chrystyian Dunski, Królowa Fryderyka i iey dzieci: Xże Gustaw, Xiężniczka Zofia, Amalija i Cecylija, WW. Xiężniczki Badeńskie Ludwika, Józefa i Maryia. Obecność tylu znakomitych osób nadaie Badenowi nową swietność, do którey przykłada się także sprzyiaiąca kąpielom nader piękna i ciepła teraźnieysza jesień.

Z Stambułu d. 24 Września.

Brygantyna Szwedzka przywiozła do tuteyszey zbroiowni działa i ammunicyią, które Porta w Szwecyi zakupiła. Poseł Szwedzki, Kawaler Palin, odebrał zlecenie spalony w miesiącu Marcu dom poselstwa kazać na nowo wystawić i otrzymał na to 200,000 piastrów.

Poseł Rossyyski, Baron Strogenoff, obchodził tu przez dwa dni z naywiększą okazałością imieniny Monarchy swoiego Cesarza Alexandra. D. 11 zaprosił zaakomitszych mieszkańców Bujukdere i Pera o godzinie 12 w południe na wielkie śniadanie, a w wieczór nietylko dom poselstwa, ale wszystkie do poselstwa należących osób mieszkania kazał wspaniale oświecić. Nazaiutrz dał bal i wieczerzą na 400 osób, pomiędzy któremi widzieć można było iako rzadkość Bostangi Baschi (Naczelnika policyi.)

DODATEK
DO Nro 89.
GAZETY KRAKOWSKIEY
Z KRAKOWA DNIA 8. LISTOPADA 1818 Roku W NIEDZIELE.

Z Wiednia d. 30 Października.

N. Cesarz zwołał Seym Królestwa Czeskiego na 20 Października r. b. i mianować raczył przytymże Seymie pierwszym Kommissarzem swoim Wielkiego Marszałka i Komandera orderu Leopolda, Hr. Wratislaw, drugim C. K. Szambelana Desfours, a trzecim Assesora wydziału Stanów Schwarzenwolf. Pierwszy Kommissarz zagaił w Pradze stosowną mową d. 20 posiedzenia rzeczonego Seymu, poczem przeczytane zostały w Czeskim i Niemieckim ięzyku propozycyie od Tronu.

Z Sztokolmu d. 20 Października.

Królowa nasza odbyła tego lata podróż z Paryża do wód do Spa w towarzystwie Hrabiny Backer, córki Hr. Ruth.

Zmarły tu Radca stanu, Baron Adlerbech, bawił się w podeszłym iuż nawet wieku umieiętnościami, i na krótki czas przed śmiercią ukończył przekładania Przemian Owidego na wiersz Szwedzki.

Król mianował Konsulem jeneralnym Szwedzkim i Norwegskim w Berlinie P. Hehn.

Z Walencienny d. 20 Października.

Wczoray przybył tu z Akwisgranu Xże Wellington, a iutro oczekiwani są Cesarz Alexander, Król Pruski, W. W. Xiążęta Rossyyscy Konstanty i Michał, i Królewicowie Pruscy na popis zgromadzonego w okolicach naszych sprzymierzonego woyska. Stoiący niedaleko naszego miasta pułk Kozaków zaleca się szczególnieyszą karnością.

Z Kolonii d. 23 Października.

Monarcha nasz podpisał d. 18 b. m. w Akwisgranie gabinetowy rozkaz na urządzenie uniwersytetu w Bonn. Nowy ten naukowy zakład dla Nadreńskich prowincyy iest nayszczodrobliwiey uposażony. Stałe iego dochody wynoszą rocznie do 86,000 talarów, a na pierwsze iego urządzenie wyznaczonych iest 60,000 tal. Oprócz tego nadał mu Król potrzebne gmachy.

Od brzegow Menu d. 25 Października.

Amerykański ajent udał się do Szwabii, dla sprzedania 2 mill. łanów gruntu w północney Ameryce częściami.

Królewic Angielski Xże Kentu przed-

ięwziął z Małżonką swoią podroż do Szwaycaryi.

Deputowani Stanów Królestwa Hanowerskiego zwołanemi są z rozkazu Xcia Rejenta na d. 1 Grudnia do Hanoweru.

Rocznica pamiętnego zwycięztwa pod Lipskiem obchodzona była d. 18 Października w całych Niemczech z naywiększą uroczystością.

Paryzki Dziennik Sporów donosi o wielkim małżeństwie w Akwisgranie, to iest: Niemieckiego prorokuiącego Chłopa Müller z Francuzką Sybillą Panną Le Normand.

Urządzone na nowo było Biskupstwo Bazyleyskie i na 3, kantony Bazyleią, Bern i Lucernę rozciągnione będzie miało stolicę w Lucernie.

Wielki Xże Badeński bawi ciągle w zamku Favorite; przeieżdza się czasami, ale przechodzić się ieszcze mu lekarze nie pozwalaią, który ciągle przy nim w zamku mieszkaią. Już zupełnie porzucił zamysł podroży do południowey Francyi. Margrabia Ludwik Badeński mieszka teraz ciągle w Karlsruhe i nie powroci do Salmansweiler. Pułki zostaią każdy w swoim stanowisku i niema więcey wzmianki o ściągnieniu ich do kupy.

Podług ogłoszonego w Wircburgu rozporządzenia Królą Bawarskiego zaciąg do woyska popisowych urodzonych w r. 1799 odłożony został do dalszego czasu.

Pełnomocnik nabywców dobr rządowych w byłem Królestwie Westfalskiem, P. Schreiber, poiechał do Akwisgranu, dla podania za niemi przełożenia Monarchom.

PP. Barring i Louchere poiechali z Akwisgranu do Paryża, dla ułożenia się z rządem Francuzkim względem przypadaiącey w d. 6 Stycznia wypłaty pierwszey raty kontrybucyi.

Wyznaczona z strony Pruss i Hanoweru Kommissyia uznała i postanowiła d. 10 b. m. iż rzeka Ems zrobiona bydź może spławną, i ułożyła do tego plan, nad którego uskutecznieniem w tey ieszcze może iesieni zaczną pracować.

ROZMAITOŚCI.

O Żandarmeryi. (*Z Gazety Weimarskiey.*) — Żandarmeryia Pruska iest tylko ustanowieniem woyskowem, gdy tymczasem żandarmeryia Francuzka iest ustanowieniem obywatelskiem, która za łania obywatela przeciw wszelkiey zniewadze. Wystawmy sobie Niemieckiego sztabowego officera, który pokłoci się z swoim gospodarzem lub na publiczney zabawie z obywatelem, i rodzina pokrzywdzonego wezwie żandarma na pomoc. Uczyniż żandarm zadosyć temu żądaniu? Zapewnenie. Owszem officer rzecze do żandarma: na moią odpowiedzialność zaprowadź tego Ł... do więzienia, co żandarm w winnem posłuszeństwie uczyni. We Francyi zaś rzecze żardarm: W imieniu prawa, Moi Majorze, spokoyność! a ieżeli to nie skutkuie doda: W imieniu prawa iesteś W Pan uwięziony! Gdy officer czyni naymnieyszy opor, żandarm obeydzie się, z nim, iako nieposłusznym prawu. Do tey powagi nie doszła ieszcze żandarmeryia w Niemczech. Żandarmowie są zazwyczay posługaczami Landratów; ieżdżą za niemi na przeiażdzkę lub usługuią im w kancelaryiach.

Żrodła Anglii. — Jedno z pism Angielskich zawiera następuiący wypis z listu do Margrabi Wellesley: Sądzę, iż powinie-

tem urzędnikowi stanu, w którym naród pokłada zaufanie, udzielić niektóre myśli względem nader ważnego przedmiotu. Tym przedmiotem iest dług narodowy, od którego prowizyia wszystkie nasze dochody pożera i wybieranie wielkich podatków nakazuie. Poki posiadamy pokoy i wyłączny handel, dopoty niema w prawdzie grożącego niebezpieczeństwa, ale nieszczęśliwe wypadki lub środki naszych sąsiadów mogą nas tych korzyści pozbawić. Dla zabezpieczenia się zatem przeciw takowem wypadkom proponuię, aby parlament połowę każdego długu przenoszącego 1000 f. st. spłacił w gruntach w nowo nabytych prowincyiach w wschodnich Indyiach; czynsz dzierżawny lub prowizyia od kapitału, gdy wierzyciel swoią część sprzeda, nagrodzi mu prowizyią którą dotąd z dochodów W. Brytanii pobierał. Przez ten środek zmnieyszy się zaraz dług nasz o połowę; można będzie zmnieyszyć podatki, przez co stanieie robotnik i na owczas łatwiey będziemy mogli z innemi konkurować narodami. Powyższe Wschodnio indyyskie grunta mogą bydź komukolwiek odprzedawane lub dzierżawione byle tylko uznawał panowanie W. Brytanii. Jeżeliby obawiano się, aby ten środek nieprzyśpieszył niepodległości Wschodnio-indyyskich ossad, tedy niechay się zastanowią, iż to niebezpieczeństwo iest dalekie i tylko podobne, gdy przeciwnie skutki narodowego bankructwa są bliskie i rzeczywiste.

Rowny despotyzm iak nad Sekwaną tak nad Gangesem. — Odezwa Posła Mount-Elphinstone w Dekan ogłosiła Peishwę (Xcia Maratów) za tracącego swą dostoyność i zniosła tego kraiu udzielność. Tak też niegdy Napoleon nieprzyiaznym sobie Xiążętom odbierał rządy; lecz wydanie podobnego wyroku samemu tylko sobie Napoleon zostawił, gdy w Indyiach urzędnik Wielkorządstwa, ma moc złożenia z tronu Xcia, u którego był posłem!

Wynalazek. — Malarz Huet głosi, iż wynalazł sztukę robienia farb wodnych, które maią wszystkie korzyści farb oleynych, a nie pociągaią za sobą ich niedogodności. Wiele obrazów malowanych sztucznem oleiem swego wynalazku wystawił na widok publiczny.

Sposób wygubienia wołków (Z Gazety Lwowskiey.) — Kupy zboża, w których znayduią się wołki, należy ponakrywać na noc białemi lnianemi prześcieradłami, na których mnostwo ich osiędzie. Nazaiutrz zebrać prześcieradła, a wołki strząsnąć kurom, dla których są łakotką. Powtarzać to przez dni 14 a wołki wyginą w całym spichlerzu.

Anekdoty. — P. P.... właściciel ogrodu w Harrow żalił się często przed przełożonemi tamteyszey szkoły, iż chłopcy uczący się obrywaią mu zawsze owoce z drzew przed ich dostaniem. — Sprzykszywszy sobie żalenie się przed przełożonemi, postanowił nakoniec udać się do chłopców, kazał iednego z nich do siebie zawołać i rzekł do niego: " Moy Kochanku, chcę z Tobą i twoiemi kollegami zawrzeć ugodę. Zostawcie mi owoce na drzewach, poki nie doyrzeią, a ia przyżekam wam połowę." — Co do mnie odpowie chłopiec zimną krwią, przystałbym na tę ugodę, ale muszę ią moim udzielić kollegom, a iutro Panu przyniosę odpowiedź. —— Nazaiutrz przyszedł chłopiec z następuiącą odpowiedzią: " Młodzież Harrowska nie mo

że przysiąc na tak nierowny podział, bo Pan iesteś sam, a nas iest wielu.,,

Niemasz ludzi wiernieyszych nad Szwaycarow, rzekł znany we Francyi Ultraroialista, P. Bonald. Królowie, dodał, na nich tylko polegać mogą. Republikanie zi, sądla Krolów tem, czem były gęsi dla Rzymu. —Rozumiem WPana, rzekł ktoś z przytomnych, — gęsi były Szwaycarami Kapitolu, a Szwaycarowie są gęsiami Pałacu Tuilleries?

DONIESIENIA

Prezes Sądu Appellacyinego Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu, stosownie do artykułu 118 Kodexu Cywil: podaie ninieyszem do powszechney wiadomości, iż Trybunał Iszey Instancyi Kraju tuteyszego na powództwo Maryanny z Poznańskich Jagodowey We ściance Wsi Libiąża Okręgu W. M. Krakowa i tamze zamieszkałey wydał w dniu 31 Sierpnia r. b. Wyrok stanowczy którym nieprzytomność Szczepana Jagody Męża powódki żadney o sobie wiadomości nie daiącego ogłoszoną została. — W Krakowie 23 Października 1818.

Nikorowicz.

Raubach Sekr. Sądu Apell:

Prezes Sądu Appellacyinego Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu, stosownie do artykułu 118 Kodexu Cywilnego podaie ninieyszem do powszechney wiadomości, iż Trybunał Iszey Instancyi Kraju tuteyszego Wyrokiem swoim z dnia 8 Sierpnia r. b na powód two Tekli Berowey w mieście Krakowie zamieszkałey przedstanowczo wydanym nakazał śledzenie iey męża Jana Bera więcey jak od lat czterech w mieyscu ostatniego swego zamieszkania nie przytomnego i żadney dotąd o życiu ani mieyscu swego pobytu wiadomości nie daiącego Sędziemu Pokoju W. M. Krakowa oddziału 1go. — W Krakowie d. 23 Października 1818 r.

Nikorowicz.

Raubach, Sekretarz S. A.

Prezes Sądu Appellacyinego Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu, podaie ninieyszem do powszechney wiadomości, iż Trybunał Iszey Instancyi Kraju tuteyszego na powództwo Zofii Bialikowey we Wsi Rząsce w Okręgu Wolnego Miasta Krakowa zamieszkałey, wydał w dniu 8mym Sierpnia r. b. Wyrok stanowczy którym nieprzytomność Jgnacego Bialika Męża powódki, żadney o sobie wiadomości nie daiącego orzeczoną została. — W Krakowie dnia 23 Października 1818 r.

Nikorowicz,

Raubach, Sekretarz Sądu Appell.

Niżey podpisany uwiadomia Prześwietną Publiczność, iż będąc osobiście na ostatnim Jarmarku w Lipsku, sprowadził ztamtąd do swego Składu w Sukiennicach, znaczną partyią Sukien, Kazimirów, Kortów, i Wigoniów, a to z pierwszych fabryk Francuzkich, Angielskich i Niderlandzkich, które za pomierną i rzetelną Cenę, sprzedawać ofiaruie. W Krakowie d. 4 Listopada 1818.

Kajetan Fuchs.